

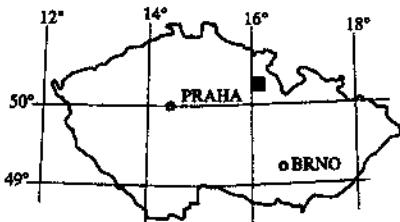
ICHNOFOSILIE METAMORFOVANÉHO PALEOZOIKA VYHNANICKÉHO HŘBETU (?ORDOVÍK, VÝCHODNÍ ČECHY)

**Trace fossils from the Palaeozoic metamorphic rocks at Vyhnanice
(?Ordovician, East Bohemia, Czech Republic)**

RADEK MIKULÁŠ

Geologický ústav AVČR, Rozvojová 135, 165 02 Praha 6

(14-13 Rychnov nad Kněžnou)

Key words: Palaeozoic, Ichnofossils, Czech Republic, *Pragichnus*

Abstract: Slightly metamorphosed rocks (quartzites and shales) presumably of Palaeozoic age at Vyhnanice (East Bohemia) yielded a simple ichnoassemblage consisting of *Skolithos* isp. and *?Pragichnus fascis* CHLUPÁČ. The same ichnotaxa have already been ascertained in the quartzite facies of the Ordovician of the Barrandian area (central Bohemia), "Metamorphic Islet Zone" (central Bohemia) and the Železné hory Mts. (East Bohemia).

ÚVOD

Horniny v podloží křídy na Vyhnanickém hřbetu (asi 6 km ssv. od Týniště nad Orlicí) popsal detailně SOUKUP (1945). Jedná se o jemnozrnné křemence, místy chloritické a chloriticko-sericitické, s vložkami slabě fylitických jílových břidlic a křemito-slínkatých břidlic či prachovců. Soukup nalezl v sutí při dolním okraji lesa jz. od Vyhnanic dvě rourkovité ichnofosilie, které určil v souladu s tehdejším pojetím ichnologické nomenklatury jako *Tigillites vertebralis* FRITSCH, tedy ichnodruh totožný se stopou nalézanou běžně ve skaleckých a řevnických křemencích ordoviku Barrandienu. Mj. z této okolnosti Soukup odvozuje předpokládané ordovické stáří zjištěných hornin, přičemž nevylučuje, že by mohly být i obdobou devonských křemenců porýnské facie.

Jediným dlouhodobým odkryvem, který SOUKUP (op. cit.) popisuje, je lom „Křivina“ v rokli jz. od Vyhnanic. Tuto lokalitu navštívil v červnu r. 2000 prof. I. Chlupáč spolu s autorem zprávy. Odkryvy v lomu jsou dosud dobře zachovalé a lom je i nadále přístupný udržovanou lesní cestou směrem od západu. Cílem předložení této zprávy je informovat o nových nálezech ichnofosilií na lokalitě.

SYSTEMATICKÁ ICHNOLOGIE

Pragichnus CHLUPÁČ, 1987

?*Pragichnus fascis* CHLUPÁČ, 1987

Obr. 1A

Materiál: Jeden nález ze sutí pod v. stěnou v lomu „Křivina“.

Popis: Vzorek křemence s několika směry puklinatosti, se sedmi téměř přímými až obloukovitě prohnutými „šmouhami“, z nichž šest směruje pod velmi ostrými úhly zhruba do jednoho bodu. Vertikální rozměr zachovalé části struktury je 10,5 cm, šířka „šmouh“ kolem 5 mm.

Poznámky: Nejpravděpodobnější interpretací nálezu je, že se jedná o nepříznivě zachovalý zbytek svazčitého systému vertikálních šachet; jeho příslušnost k ichnodruhu *P. fascis* vyplývá z prací CHLUPÁČE (1987) a MIKULÁŠE (1997).

Skolithos HALDEMANN, 1840

Skolithos linearis HALDEMANN, 1840

Obr. 1 B-E

Materiál: 5 nálezů ze sutí a z křemenců ve v. stěně lomu „Křivina“.

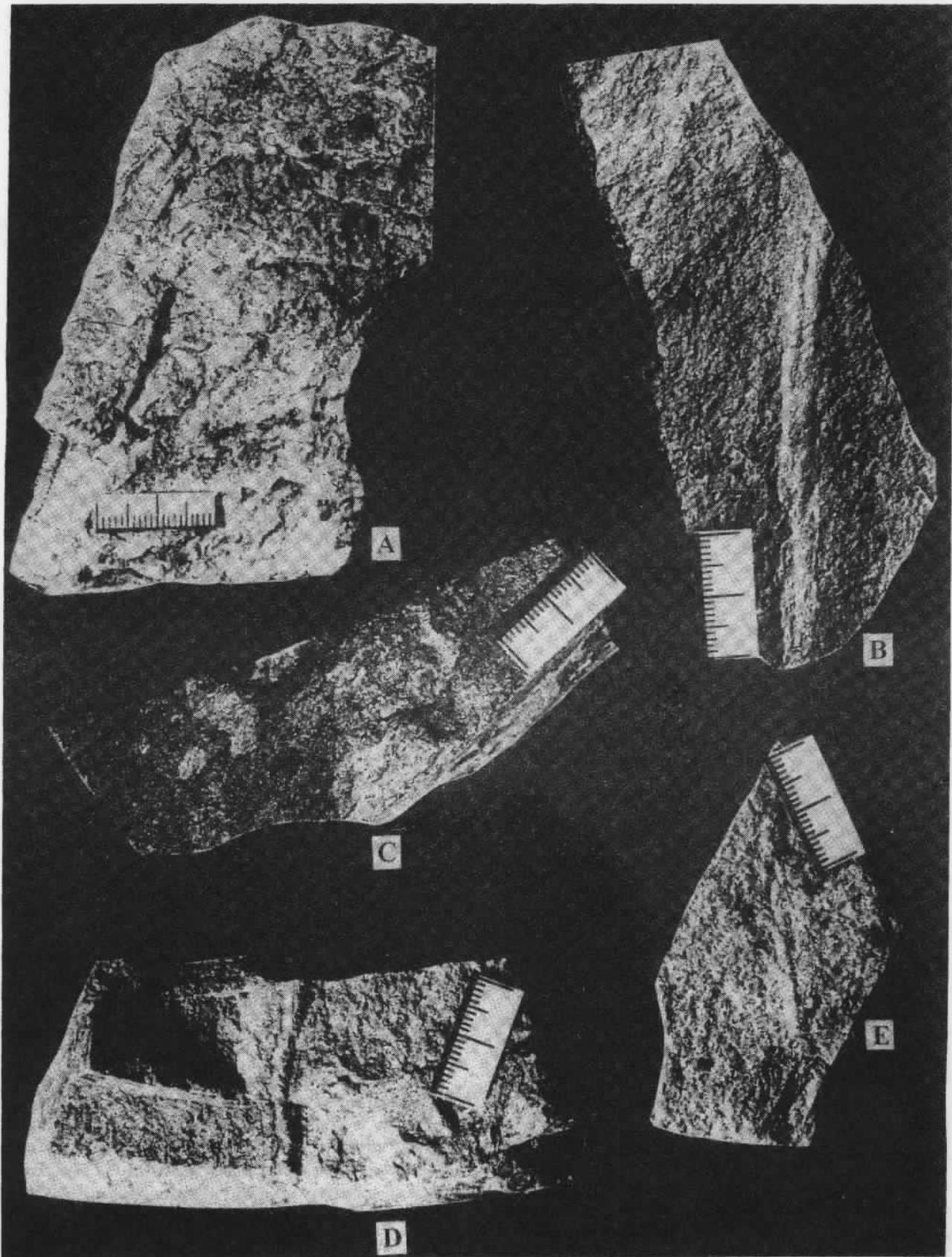
Popis: Přímé nebo velmi mírně zakřivené tunely konstantního průměru, který se u jednotlivých nálezů pohybuje od 3 do 7 mm; délka je od 10 do 80 mm. Průřez tunelů je kruhový nebo eliptický. Jejich původní orientaci v hornině nelze zjistit.

Poznámka: Nejpravděpodobnější interpretací nálezu je, že se jedná o původně vertikální šachty; viz práci CHLUPÁČE (1987) pro popis obdobně zachovalých stop téhož ichnotaxonu.

ZÁVĚR

Nové nálezy ichnofosilií potvrzují závěr SOUKUPA (1945), že v předpokládaném spodním paleozoiku Vyhnanického hřbetu se nacházejí tytéž ichnotaxony, jako ve skaleckých a řevnických křemencích ordoviku Barrandienu. Soukup označil nevětvený tunel jako *Tigillites vertebralis* FRITSCH (= *Skolithos linearis* HALDEMANN), větvící se tunnel rovněž jako *T. vertebralis* (patrně se jednalo o fragmentu systému šachet ichnorodu *Pragichnus*). S ohledem na to, že *Pragichnus* je zatím uváděn pouze z křemenných facií ordoviku Pražské pánve (CHLUPÁČ 1987, MIKULÁŠ 1997), „metamorfovaných ostrovů“ (CHLUPÁČ 1987) a Železných hor (MIKULÁŠ 1996), je pravděpodobnost sounáležitosti jmenovaných sedimentačních prostorů s horninami Vyhnanického hřbetu velmi vysoká.

Poděkování: Práce je součástí výzkumného záměru GIÚ AVČR č. CEZ: Z3 013 912. Prof. I. Chlupáčovi (PřFUK Praha) jsem zavázán za seznámení s lokalitou a za poskytnutí svých nálezů ke studiu.

Obr. 1. A: *?Pragichnus fascis* CHLUPÁČ, 1987. B, D, E: *Skolithos* isp. C: *?Skolithos* isp. (kruhové průřezy doupat) a jílové závalky v křemenci. ?Ordovik, lom Křivina u Vyhnanic.